

Voimauttavan vuorovaikutuksen mittari kommunikoinnin perustan taidoissa tapahtuneiden muutosten arviointiin

Voimauttavassa vuorovaikutuksessa vahvistetaan taitoja, jotka muodostavat pohjan kommunikoinnin kehitykselle. Mittari auttaa sinua arvioimaan asiakkaasi tai läheisesi edistymistä Voimauttavan vuorovaikutuksen jakson aikana tai sen lopussa sekä tekemään tapahtuneen muutoksen näkyväksi.

Mittarin käyttö

Mittari jakautuu kolmeen osioon: **I Kommunikoinnin perustan taidot**, **II Tunnetaidot** ja **III Muut taidot**. Jokaisessa taitoalueessa on esimerkkejä asiakkaasi tai läheisesi olemuksessa, käyttäytymisessä, viestinnässä tai toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Voit arvioida muutoksen suuruutta klikkaamalla sopivaa asteikon vaihtoehtoa. Lisäksi voit kirjoittaa havaintojasi niille varattuun tilaan. Sähköisessä lomakkeessa kirjoitustila kasvaa. Huomaa kuitenkin, että jos tulostat lomakkeen, tekstistä näkyy vain neljä riviä.

Voit käyttää mittaria joko yksin, yhdessä keskustellen tai pyytää muita asiakkaasi tai läheisesi hyvin tuntevia ihmisiä täydentämään havaintojaan yhteiseen mittarilomakkeeseen. Jos täytätte mittarilomaketta yhdessä ja olette eri mieltä muutoksen suuruudesta, kirjaa havaintoja-tilaan, millä perusteella arvio on tehty. Tallenna täyttämäsi mittarilomake omiin tiedostoihisi. Jos haluatte käyttää yhteistä mittarilomaketta, voit jakaa tiedostosi muille täydennettäväksi.

Mittarin tausta

Voimauttavan vuorovaikutuksen mittari pohjautuu Intensive Interaction -instituutin julkaisemattomaan Reporter of Intensive Interaction Outcomes (RIIO) -työkaluun (Calvey & Hewett 2019). Sen kehittämisessä ovat olleet mukana Voimauttavan vuorovaikutuksen koordinaattorit Englannissa ja Suomessa. Kehitysvammaliiton Tikoteekki on suomentanut materiaalin ja koekäyttänyt sitä yhteistyökumppaneidensa kanssa vuosina 2016 – 2019. Voimauttavan vuorovaikutuksen mittari on Kehitysvammaliiton Tikoteekin Voimauttavan vuorovaikutuksen koordinaattoreiden mukautus alkuperäisestä RIIO-työkalusta.

Muutoksen kuvaus	
Jakson aloituspäivämäärä	
Arvioinnin päivämäärä	
Havainnoitavan nimi	
Havaintojen kokoajat	

I KOMMUNIKOINNIN PERUSTAN TAIDOT

Nauttii yhdessäolosta	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Ilme on myönteisempi vuorovaikutuksessa muiden kanssa.						
Olemus on rennompi.						
On vuorovaikutuksessa pidempään.						
On vuorovaikutuksessa useammin.						
On vuorovaikutuksessa useampien ihmisten kanssa.						

Hakeutuu lähemäs toista ja antaa toisen olla lähellä	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Hakeutuu useammin toisen lähelle.						
Nauttii ja on rennompi lähikontaktissa.						
Antaa toisen tulla lähelle useammin.						

Suuntaa huomionsa toiseen ihmiseen	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
On kiinnostuneempi ja tietoisempi muista ihmisistä.						
Katsoo ja katselee tai kuuntelee enemmän muita ihmisiä.						
Kääntyy tai nojautuu useammin kohti toista ihmistä.						
Reagoi herkemmin, jos toisen huomio siirtyy muualle.						

Keskittyy ja on tarkkaavainen	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Keskittyy ja malttaa olla paikallaan pidempään.						
Suuntaa huomionsa tarkkaavaisemmin toiseen ihmiseen, toimintaan tai tehtävään.						
Vaihtaa huomion kohdetta helpommin.						
Sopeutuu paremmin rutien muutoksiin.						
Sietää paremmin keskeytyksiä.						

Toimii yhdessä	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
On aloitteellisempi.						
Saa enemmän mielihyvää yhteisestä toiminnasta.						
Puuhailee yhdessä muiden kanssa useammin.						
Pyytää useammin lisää toimintaa.						
Toimii tai leikkii uusilla tai monipuolisemmilla tavoilla toisten kanssa.						
Ilmaisee selkeämmin halunsa lopettaa yhdessäolon.						
Mukautuu paremmin toisen ehdotuksiin (esim. ottaa toisen mukaan omaan leikkiinsä, antaa hänen vaikuttaa leikin sisältöön).						

Vuorottelee eli ottaa ja antaa vuoroja	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Vuorottelee pidempään.						
Vuorottelee monipuolisemmilla tavoilla (esim. käyttäen kehon liikettä, ilmeitä, kosketusta, toimintaa tai ääntelyä).						
Osaa paremmin odottaa tai sallii toisen ottaa vuoronsa.						
Osaa tietoisemmin antaa vuoron myös toiselle (esim. pitää tauon ja odottaa toisen vastausta, vuoroa tai osallistumista).						
Vuorotteluun on tullut enemmän tasavertaisuutta ja se alkaa muistuttaa keskustelua (esim. molemmat voivat toimia joustavasti aloitteen tekijöinä ja vastaajina).						

Säätää ja kontrolloi omaa aktiivisuustasoaan ja tunteitaan	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havainnot
Yliaktiivisuutta on vähemmän.						
Passiivisuus on vähentynyt.						
Tunteet heittelevät vähemmän ääriäidasta toiseen.						
Toipuu helpommin tunteita herättävästä tilanteesta.						
Pyytää tai antaa toisen paremmin auttaa tunteiden ja toiminnan säätelyssä.						
Osoo paremmin säädellä itse omaa aktiivisuustasoaan ja tunteitaan.						
Osoo ottaa paremmin tauon vuorovaikutuksessa tai toiminnassa, kun tarvitsee sitä.						

Käyttää ja ymmärtää katsekontaktia ja katsetta	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Ottaa useammin katsekontaktin tai on katsekontaktissa pidempään.						
Katsekontakti on vivah-teikkaampaa ja välittää enemmän hänen ajatuksiin ja tunteitaan.						
Reagoi ja vastaa herkemmin ja useammin toisen katseeseen.						
On kiinnostuneempi katsomaan samaa, mitä toinen ihminen katsoo.						
Katsoo useammin toista ihmistä halutessaan jakaa kokemuksen.						

Käyttää ja ymmärtää ilmeitä	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Käyttää monipuolisemmin ilmeitä ja ilmeet ovat vivahteikkaampia.						
Jäljittelee enemmän muiden ilmeitä.						
Reagoi ja vastaa enemmän muiden ilmeisiin.						
Vastaa ilmeisiin useammin tilanteeseen sopivasti.						

Käyttää ja ymmärtää fyysistä kontaktia	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Hakee enemmän ja aloitteellisemmin myönteistä fyysistä kontaktia.						
Käyttää fyysistä kontaktia tilanteeseen sopivammin.						
Reagoi myönteisemmin kosketukseen, sietää kosketusta paremmin.						
Osa paremmin mukauttaa tapansa olla fyysisessä kontaktissa tilanteen tai kumppaninsa mukaan.						

Käyttää ja ymmärtää olemuskieltä ja muuta sanaton- ta viestintää	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Ilmaisee toiminnallaan asioita monipuolisemmin tai useammin.						
Ilmaisee olemuskielellään enemmän tai monipuolisemmin.						
Käyttää eleitä enemmän tai monipuolisemmin.						
Jäljittelee enemmän toisten toimintaa ja eleitä.						
Reagoi herkemmin muiden sanattomaan viestintään.						
Vastaa herkemmin muiden olemuskieleen, toimintaan ja eleisiin.						

Käyttää ja ymmärtää ääntelyä, sanoja ja puhetta merkityksellisesti	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Ääntelee useammin.						
Vaihtelee äänensävyä, korkeutta ja voimakkuutta enemmän.						
Ääntelee uusilla tavoilla, tuottaa uusia äänneitä, tavuja tai sanoja.						
Käyttää ääntelyään, puhettaan tai sanojaan tietoisemmin erilaisiin tarkoituksiin (esim. kutsuu, kertoo, käskee...).						
Jäljittelee muiden ääntelyä, sanoja tai puhetta vuorovaikutteisemmin.						
Reagoi ja vastaa herkemmin toisten puheeseen.						
Ymmärtää paremmin puhetta (esim. noudattaa kehoituksia, tunnistaa nimensä ja tuttuja ilmauksia).						

Käyttää ja ymmärtää kommunikoinnin tukikeinoja (AAC) merkityksellisesti	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Käyttää kommunikoinnin tukikeinojaan useammin (viittomat, kuvat, kirjoitus, kommunikoinnin apuvälineet).						
Viestii kommunikoinnin tukikeinoilla monipuolisemmin.						
Käyttää kommunikoinnin tukikeinoja tietoisemmin erilaisiin tarkoituksiin (esim. kutsuu, kertoo, käskee...)						
Käyttää kommunikoinnin tukikeinojaan vuorovaihteisemmin.						
Jäljittelee enemmän sitä, kun toinen mallittaa kommunikoinnin tukikeinoja (esim. viitto perässä, osoittaa kansiosta kuvia mallista...)						
Reagoi ja vastaa herkemmin, kun toiset käyttävät kommunikoinnin tukikeinoja.						

II TUNNETAIDOT

Osoittaa kiintymystä, liittyy ja sitoutuu	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
On tunnetasolla voimakkaammin yhteydessä toiseen vuorovaikutuksen aikana.						
Osoittaa enemmän pitävää toisesta.						
Osoittaa enemmän pitävää tietyistä ihmisistä.						

Tuntee, että toiset välittävät ja luottaa toisiin ihmisiin	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Hakee aiempaa enemmän muiden läheisyyttä.						
Osa paremmin hakea lohdutusta, kun tarvitsee sitä.						
Pyytää useammin apua.						

Ilmaisee tunteita ja tunnistaa toisten mielialoja	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Ilmaisee käyttäytymisellään itseään tai mielialojaan enemmän.						
Ilmaisee monipuolisemmin erilaisia tunteita.						
Näyttää monipuolisemmin tunteitaan kasvojen ilmeillä.						
Havainnoi enemmän kumppaninsa tunneilmauksia.						
Kykenee tulkitsemaan toisen mielialoja herkemmin ja virittymään niihin.						

On empaattinen, välittää miltä toisesta ihmisestä tuntuu	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Liittyy useammin mukaan toisen tunteisiin (esim. liittyy toisen iloon, suruun).						
Ottaa herkemmin toisen tunteet huomioon.						
Osa useammin lohduttaa, rauhoittaa tai innostaa toista tilanteen vaatimalla tavalla.						

Tuntee olonsa turvalliseksi, varmaksi ja rauhalliseksi	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Näyttää onnellisemmalta, tyytyväisemmältä.						
On rauhallisempi.						
On vähemmän ahdistunut tai aggressiivinen.						
Levotonta toistavaa, stereotyyppistä käyttäytymistä on vähemmän.						
Tutkii enemmän ympäristöään.						

Itsetuntemus	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
On tietoisempi itsestään (tietää kuka on ja mitä haluaa).						
On kiinnostuneempi itsestään.						
Ilmaisee paremmin mielityksiään, toiveitaan ja tarpeitaan (esim. mistä pitää ja ei pidä).						
Ilmaisee enemmän persoonallisuuttaan.						

Itsetunto	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
Luottaa enemmän itseensä.						
On sinnikkäämpi.						
Suhtautuu itseensä myönteisemmin.						
On rohkeampi, yrittää enemmän itse.						

III MUUT TAIDOT

Muita muutoksia	Ei muutosta	Muuttunut vähän	Muuttunut	Muuttunut paljon	Ei tietoa	Havaintoja
On virkeämpi.						
Asento on parantunut.						
Fyysinen aktiivisuus on lisääntynyt, liikkuu enemmän.						
On tyytyväisemmän oloinen.						
Haastava käyttäytyminen on vähentynyt.						
Viettää vähemmän aikaa itsestimuloivassa toiminnassa.						
Sietää paremmin ääni-, näkö-, kosketus-, haju- ja liikeärsyksiä.						